

"El 0,7 és pedagògic"

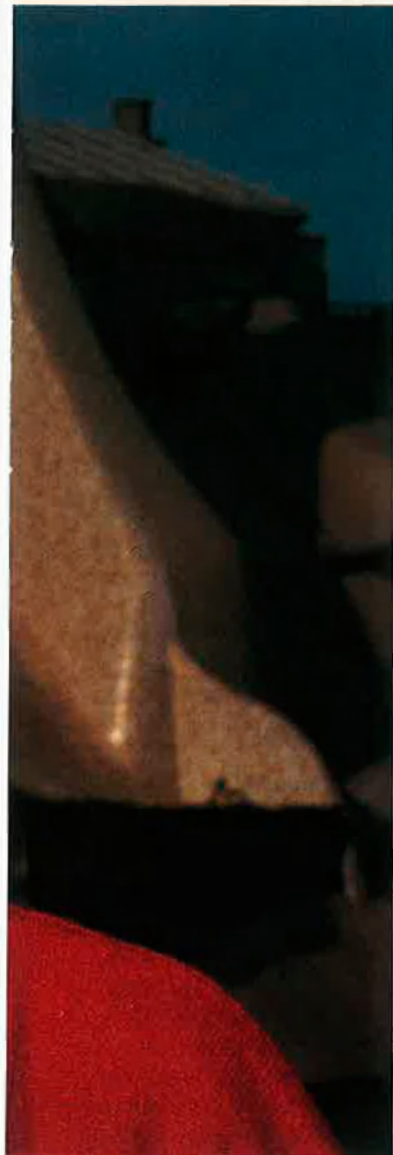
Joan Gomis (Barcelona, 1927), president de Justícia i Pau a la capital catalana. Incansable activista de la pau i la solidaritat entre el nord i el sud, i promotor protagonista de la campanya que proposa de dedicar un 0,7% del PIB dels països més rics al desenvolupament del Tercer Món. No defalleix.

Si em permet la broma, es podria dir que si James Bond és l'agent 007 Joan Gomis és l'agent 0,7, no?

—Ha, ha, ha... està bé, està bé, molt bé, molt bé... he, he, ben pensat...

—Senyor Gomis, qui ajuda més a qui, el tercer món al primer o viceversa?

—Ajuda més el Tercer Món. Hi ha una xifra molt il·lustrativa: els fluxos econòmics del sud al nord només per pagament dels interessos del deute extern són tres vegades superiors a tot l'ajut que el nord envia al sud. És com si amb una mà donéssim i amb l'altra robéssim o els prenguéssim més que no els donem. Val la pena de centrar el problema així.

Joan Gomis, al seu domicili particular. "En teoria tots els governs han acceptat de dedicar el 0,7% del PIB al tercer món, però en la pràctica això no és mai una prioritat. Sempre n'hi ha una altra".

—*L'ajut al tercer món ha d'anar condicionat al règim polític del país receptor?*

—Hi ha tres menes d'ajut. Bilateral, de govern a govern, en el qual hi pot haver instrumentalitzacions polítiques. Multilateral, a través dels organismes de les Nacions Unides, que seria més lliure. I el que es fa a través de les Organitzacions No Governamentals (ONG), que segurament que és el millor, tot i que avui només representa un 10% o un 15% del total de l'ajut. En principi, jo m'inclinaria a no posar condicions d'ordre polític a l'hora de fer els ajuts. Prohibir tot ajut, si no estem d'acord amb el règim del país en qüestió, seria excessiu.

—*Vostè entén per què de sobte la situació dramàtica d'un país es posa de moda als mitjans de comunicació i en desapareix poc després per passar el protagonisme a un país nou?*

—No, no ho he arribat a comprendre. Aquestes aparicions de certs països davant l'opinió pública del nord i la seva posterior desaparició, quan encara el problema no s'ha resolt... I després hi ha el cas de països que estan tan malament com altres i que, en canvi, no aconsegueixen de sortir als mitjans de comunicació. Ha saltat el cas de Somàlia, però mentrestant hi ha el del Sudan, que és dels més dramàtics de l'Àfrica i no hi ha manera que els diaris li dediquin més d'un racó. No ho entenc.

—*Creu que els mitjans de comunicació actuen autònomament?*

—Hi deu haver una certa lògica dels mitjans, segons la qual l'opinió pública no pot mantenir l'interès centrat en un mateix tema —en aquest cas un país— més enllà d'un temps determinat. Sembla com si hi hagués uns racionis de temps que no es pogués sobrepassar.

—*Si tots els països complissin l'exigència d'aportar un 0,7 del seu PIB al desenvolupament del Tercer Món, el problema tendria a solucionar-se?*

—Seria un canvi realment important, encara que no total. Jo mateix he insistit en això del 0,7 però encara que els països complissin, això no arreglaria pas tots els problemes. Segurament que és més important el problema de les desiguals relacions comercials nord-sud, el control dels preus de les primeres matèries, la qüestió del deute extern... Potser el 0,7 ocuparia el tercer o quart lloc d'importància, però té l'avantatge que és més pedagògic, la gent l'entén més que no pas si li parles de relacions comercials o financeres. És més fàcil pressionar els governs amb un tema així, més senzill d'entendre. De totes maneres, si tots els països del nord aportessin un 0,7% del seu PIB per a l'ajut del desenvolupament, les coses canviarien moltíssim, seria importantíssim.

—*Parla de pressionar els governs. Fins a quin punt tenen aquesta capacitat de pressió real?*

—En teoria tots els governs han acceptat aquesta resolució del 0,7; tampoc no he trobat mai cap polític que digui que no, que és una bestiesa, que es morin aquesta gent... però a la pràctica ens trobem que això no és mai una prioritat, sempre n'hi ha una altra. A vegades els governs ens diuen, i l'espanyol ho ha fet, que si no arriben al 0,7% és perquè no hi ha una pressió de l'opinió pública. L'altre dia vaig veure una enquesta —amb totes les prevencions que es mereix una enquesta— que deia que el 65% de la població estaria d'acord a donar el 0,7%. En tot cas és una dada que desmenteix aquest argument del govern.

—*Té raons fundades per a pensar que hi ha algun partit polític que si arribés a governar compliria aquest compromís?*

—Donada l'experiència, en principi pots dir que els partits d'esquerra són més sensibles a aquesta problemàtica. Però bé, el PSOE és un partit d'esquerra i no s'ha distingit gaire en aquest punt. Em temo que tots els partits estan situats al mateix nivell. Sempre que han fet alguna acció positiva ha estat a conseqüència de la pressió de persones o entitats.

—*Hi ha la creença popular que no tota l'ajuda arriba on ha d'arribar.*

—Creença bastant estesa i a vegades interressadament acollida i divulgada. Hi ha hagut casos en què l'ajuda s'ha perdut, però la meua experiència personal és que les pèrdues són molt menys importants del que sol dir la gent. Això no vol dir que no s'hagi de vigilar i seguir adequadament el tema; però, sense més, no és un argument per a oposar-se a l'ajut internacional.

—*Hi ha molta gent que espensa que el desenvolupament del tercer món no és responsabilitat dels països del nord. Tenen part de raó?*

—Jo crec que no, però depèn de la visió que tinguis de les grans qüestions. Si creus que la humanitat és una i que tots els éssers humans som iguals en dignitat i en drets, sense discriminacions de cap ordre, és clar que els més necessitats tenen dret a reclamar o a rebre l'ajut dels altres. Pot haver-hi gent que es pensi que hi ha problemes més propers que mereixen més atenció que no els del tercer món... però jo, la veritat, no he trobat mai ningú que estigui sensibilitzat pels problemes d'aquí que no ho estigui també pels d'altres països. Els qui fan servir aquests arguments més aviat són gent que no s'interessen ni pels problemes propers ni pels llunyans.

—*Vostè creu que hi ha cap relació entre insolidaritat i racisme?*

CARME PUÉRTOLAS

—Jo diria que tot racisme és insolidari, però que no tota insolidaritat és racista.

—Per a ajudar el Tercer Món cal sentir-se abans culpable de la seva situació?

—Jo no sé si la culpabilitat hi ajuda gaire. No ha de ser el motor principal. Però s'ha de reconèixer que nosaltres estem molt millor que no pas ells i que potser alguna responsabilitat hi tenim. No dic individual, però sí col·lectiva. Cadascú de nosaltres no té una culpa directa i personal, però sí una responsabilitat més àmplia.

—Vostès diuen: "Ajudem el tercer món per solidaritat i per justícia". Però imagini's un discurs diferent: "Ajudem el Tercer Món de debò, no per solidaritat, sinó perquè, altrament, d'aquí a vint anys això serà ple de magrins i de negres africans". Si servís per a tenir èxit en l'objectiu final, vostè acceptaria l'ús d'un argument com aquest?

—Aquest argument ja fa alguns anys que s'utilitza, potser no d'una manera tan crua, però s'utilitza. Potser per un cert instint de conservació davant les migracions del futur. Em sembla que és una part realista del plantejament, i que no s'ha d'amagar. Jo no ho posaria com un primer punt, però en el conjunt d'explicacions no deixaria de posar-l'hi.

—Apel·lant a l'egoisme s'obtenen millors resultats?

—No ho crec. Ara bé, apel·lant al realisme i a un cert instint de conservació que la gent té, segur que sí.

—Igual que el Govern descompta dels salaris la cotització de la Seguretat Social, li

"Jo diria que tot racisme és insolidari, però no tota insolidaritat és racista."

semblaria filosòficament correcte que en descomptés directament també un 0,7% per a destinar-lo al desenvolupament del Tercer Món? Em refereixo a una mena d'impost de la solidaritat obligatori...

—En un estat democràtic seria qüestió que ho decidissin els parlaments...

—Però jo li demano si, a vostè, li semblaria correcte, o bé si pensa que aquestes coses sempre han de ser voluntàries.

—A mi em semblaria bé, si s'aprovés democràticament; i seria un gran avenç. Em sembla que estaria plenament dintre les competències d'un govern democràtic. No em semblaria un disbarat tan gros, no.

—Les persones que fan donacions a les ONG tenen prou informació sobre com són utilitzats concretament els seus diners?

—Tenen una informació bastant general, i en molts casos bastant detallada. I si algun donant reclama més informació, l'ONG li'n donarà.

—Senyor Gomis, hi ha polítics incomplidors?

—Em temo que sí. Polítics que en un moment donat et diuen que sí, que ho faran, i després resulta que no ho fan. En l'última campanya autonòmica a Catalunya tots els partits van signar un compromís comproment-se, en cas de governar, a incrementar anualment les partides dedicades a l'ajut al desenvolupament fins a arribar al 0,7% dels ingressos propis de la Generalitat. Aquest compromís, que CiU va adquirir amb una carta formal de Miquel Roca, la Generalitat el va complir el primer any, augmentant la partida de 220 a 350 milions de ptes. Enguany en comptes d'apujar-lo l'han abaixat a 280. Potser durant aquesta setmana, que és la darrera, acceptaran alguna esmena als pressupostos i ho corregiran...

També hi ha hagut un incompliment notable per part dels socialistes després de les eleccions del 82, que fins ara no ha estat corregit ni de lluny.

—No ha tingut mai la sensació que els polítics li aixecaven la camisa?

—He, he... (somriu) No, no he tingut aquesta sensació... Em sembla que, quan hi ha campanya electoral, els polítics se senten empesos a signar coses que després procuraran complir... o no procuraran complir. En tot cas, els qui treballem en això hem de continuar.

Eduard Voltas